

Мартиненко Г.А., Шумакова Л.П. Особливості психологічного консультування учнів початкової школи. Актуальні проблеми практичної психології: матер. Всеукр. наук.-прак. конф. (м. Херсон, 28-29 квітня 2004 р.) / Херсонський державний університет.– Херсон, 2004. – С.173-175.

УДК 159. 9

Особливості психологічного консультування учнів початкової школи

Мартиненко Г.А., Шумакова Л.П.

Херсонський державний університет

Щоб успішно керувати складним процесом формування особистості, вихователь та батьки повинні знати, що таке психічний розвиток дитини, чітко уявляти, в чому він виявляється, від яких причин залежить, яку роль у цьому процесі відіграють навколишнє середовище, виховна діяльність дорослих, вік дитини, спадковість та інші фактори.

Психологія розглядає свідомість людини в її нерозривному зв'язку з діяльністю. Діяльність людини, яку спонукають певні мотиви і яка спрямована на досягнення заздалегідь поставлених цілей, розумна. В ній розвиваються всі сторони людської особистості. Важливими показниками психічного розвитку дитини є зміст, характер, спосіб і спрямованість її діяльності.

У молодшому шкільному віці діти володіють значними резервами розвитку. Їх виявлення та ефективне використання – одне із головних завдань вікової та педагогічної психології.

Зі вступом дітей до школи під впливом навчання починається перебудова всіх їх пізнавальних процесів, набуття ними якостей, що властиві дорослим людям. Це пов'язане з тим, що діти при звичаються до нових для них видів діяльності і системи між особистісних відносин, що вимагають від них наявності нових психологічних якостей.

Спільними характеристиками усіх пізнавальних процесів дитини повинні стати їх довільність, продуктивність та стійкість.

У галузі вікової та педагогічної психології поняття „психологічне консультування” найчастіше трактується як вид психологічної допомоги, який має діагностично-рекомендаційний характер і є засобом підвищення психологічної компетентності педагогів і батьків.

Основною метою психолога, що проводить консультацію, є допомога клієнтові в усвідомленні його проблеми та в пошуку шляхів і засобів її якнайскорішого розв’язання.

Психологічне консультування починається там і тоді, де психолог та інша людина формулюють адекватні для замовлення психологічні задачі. Його суть складається з того, щоб психолог, користуючись своїми спеціальними професійними, науковими знаннями, створив умови для іншої людини, у якій він переживає свої нові можливості у вирішенні її психологічних задач.

Специфіка індивідуальної консультативної діяльності пов’язана головним чином з психологічним обстеженням, діагностикою розвитку дитини і складанням програми допомоги.

Одним із принципів роботи шкільного психолога являється принцип відстоювання інтересів дитини. В області батьківсько-дитячих відносин існує три напрямки роботи:

- підвищення соціально-психологічної компетенції батьків, розв’язання конфліктних ситуацій, покращення стилю батьківської поведінки;
- робота з сім’єю у цілому з точки зору як діагностики внутрішньо сімейної ситуації, так і корекції та терапії;
- роботі переважно з дитиною.

Психологічний зміст консультування полягає у допомозі батькам самостійно вирішувати проблеми спілкування з дітьми та накопичувати досвід вирішення подібних проблем. Важливою психологічною умовою

ефективності консультування є активація внутрішніх потенцій батьків, їхньої потреби у розумінні дитини, бажання допомогти собі, своїй сім'ї, дитині у налагодженні оптимальних тільки для даної родини стосунків притаманними їй засобами.

Консультація частіше відбувається у формі індивідуальної бесіди. Важливим завданням психолога являється зняття почуття тривоги у рідних дитини, побоювання за неї і одночасно поглиблення розуміння її труднощів, посилення чуйності до потреб дитини. Пропонуємо приклад корекційно-відновлювальної та консультаційної роботи.

Володимир Б., 8 років. 3 клас. Запит: постійно відволікається на уроках.

Можливі психологічні причини
<ol style="list-style-type: none">1. Не сформованість відношення до себе як до школяра2. Переважає ігрова мотивація навчання3. Індивідуально-типологічні особливості особистості4. Низький рівень розвитку концентрації та стійкості уваги5. Низький рівень розвитку довільності6. Не сформованість прийомів навчальної діяльності
Психодіагностичні методики
<ol style="list-style-type: none">1. Анкета для виявлення шкільної мотивації (переважає ігрова мотивація)2. Методика вивчення мотивації (по Білопольській)3. Методика Рене Жиля (позитивне ставлення до батьків та дорослих)4. Методика вивчення концентрації уваги (модифікація метода Пьєрона – Рузера) (середній рівень стійкості уваги)5. Методика „Будиночок”, „Графічний диктант” (середній рівень розвитку уваги)6. Методика „Узор” (уміння діяти за правилами сформульовано недостатньо)

Консультативна та психокорекційна робота
<ol style="list-style-type: none"> 1. Стимуляція пізнавальної активності 2. Корекція особистісно-мотиваційної сфери 3. Врахування індивідуальних особливостей в навчальному процесі 4. Вправа „Впізнай по контуру” 5. Вправа „Лабіринт” 6. Вправа „Знайди закономірність”
Вторинна діагностика
<ol style="list-style-type: none"> 1. Анкета для визначення шкільної мотивації (виявляється інтерес до навчальної діяльності) 2. Проективна методика „Мій клас” (позитивне ставлення до школи, пізнавальний інтерес) 3. Методика „Коректурна проба” (середній рівень розвитку) 4. Гра „Доповни до...”, „Склади фігуру”

Висновок: у результаті проведення психокорекційної та консультативної роботи вдалося підвищити рівень навчальних домагань учня, сформувати позитивне ставлення до навчального процесу, покращити уміння діяти за правилами.

Список літератури:

1. Абрамова Г. С. Практикум по психологическому консультированию. – Екатеринбург: Деловая книга, 1995.
2. Ануфриев А.Ф., Костромина С.Н. Как преодолеть трудности в обучении детей. – М.: Издательство «Ось-89», 2003.
3. Возрастно-психологический подход в консультировании детей и подростков: Учеб. пособие для студ. высш. учеб.

заведений / Г.В.Бурменская, Е.И.Захарова, О.А. Карабанова и др. – М.: Издательский центр «Академия», 2002.

4. Люблінська Г.О. Дитяча психологія. – К.: „Вища школа”, 1974.

У статті розкрито особливості психологічного супроводу учнів початкової школи практичним психологом. Наведено приклад корекційно-відновлювальної та консультаційної роботи. Встановлено, що важливою психологічною умовою ефективності консультування є активація внутрішнього потенціалу батьків, їхньої потреби у розумінні дитини.

Ключові слова: консультування, діагностика, психокорекційна робота практичного психолога, учні початкової школи.